

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ, ฟ้องซ้ำ, ฟ้องซ้อน

การดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ

ตามกฎหมายในประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 144 วรรคหนึ่ง

“เมื่อศาลใดมีคำพิพากษา หรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือในประเด็นข้อใดแห่งคดีแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้นอันเกี่ยวกับคดีหรือประเด็นที่ได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้วนั้น ...”

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือประเด็นแห่งคดี หมายถึง ประเด็นข้ออ้างแห่งคดี ซึ่งปรากฏในคำฟ้อง และคำให้การ ที่แสดงถึงสภาพแห่งข้อหาที่โจทก์อ้างในคำฟ้อง และที่จำเลยปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ ในคำให้การ

หมายเหตุ คำพิพากษา เป็นคำชี้ขาดในคดีมีข้อพิพาท เพราะคดีมีการพิพาทระหว่างโจทก์และจำเลย ส่วนคำสั่งชี้ขาดคดี เป็นคำสั่งในคดีไม่มีข้อพิพาท เพราะในคดีไม่มีข้อพิพาทไม่มีจำเลย เป็นเรื่องที่ร้องขอต่อศาลให้ทำหรือมีคำสั่งอย่างไร ไม่ใช่ชี้ว่าใครผิดใครถูก

2. ประเด็นที่ศาลพิพากษาหรือวินิจฉัยชี้ขาด ในการพิจารณาค้างก่อนนั้น ต้องเป็นประเด็นเดียวกับคดีหลัง หรือ กระบวนการพิจารณาคดีหลัง

3. ต้องเป็นคู่ความเดียวกันที่ต้องผูกพันโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

สรุป หากเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษา/มีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดีไปแล้วคู่ความที่ผูกพันในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล จะฟ้องคดีใหม่หรือจะมีคำร้องขอต่อศาลอีกไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นศาลเดิมหรือศาลใหม่ก็ไม่ได้ทั้งสิ้น

การฟ้องซ้ำ

ตามกฎหมายในประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148

“คดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ห้ามมิให้คู่ความเดียวกันหรือร้องฟ้องกันอีก ในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน .....”

Fairness Protector

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. คดีได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว หมายความว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ ฎีกา หรือพ้นระยะเวลาร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่แล้ว หรือเป็นกรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นถึงที่สุดแล้ว ให้นับแต่วันได้อ่านเพราะต้องห้ามอุทธรณ์ ฎีกา หรือร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่
2. ห้ามมิให้คู่ความเดียวกันหรือร้องฟ้องกันอีกหมายความว่า คู่ความในคดีก่อนซึ่งถึงที่สุดแล้วเป็นรายเดียวกันกับคู่ความในคดีหลังที่ฟ้องใหม่ ไม่ว่าจะเป็ญคู่ความกลับกันคือ โจทก์กลับเป็นจำเลย จำเลยกลับเป็นโจทก์ ก็อยู่ในความหมายเช่นเดียวกัน
3. ในประเด็นที่ได้วินิจฉัย โดยอ้างเหตุอย่างเดียวกัน หมายถึง ประเด็นนั้นศาลได้วินิจฉัยชี้ขาด หรือพิพากษาในประเด็นนั้นไว้แล้ว

การฟ้องซ้อน

ตามกฎหมายในประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173 วรรคสอง ข้อ (1)

“..... นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นคำฟ้องแล้ว คดีนั้นอยู่ระหว่างพิจารณา และผลแห่งการนี้
(1) ห้ามมิให้โจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือต่อศาลอื่น

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. ห้ามโจทก์ฟ้อง หมายถึง การห้ามมิให้ยื่น ฟ้องซ้อน ห้ามเฉพาะโจทก์ เท่านั้น มิห้ามจำเลย โดยจำเลยจะฟ้องโจทก์เข้ามาในคดีเดิมก็ได้ ถือว่าจำเลยฟ้องแย้งเข้ามา หรือจำเลยจึงยื่นฟ้องโจทก์เรื่องเดียวกันอีกได้เป็นอีกคดีหนึ่ง แต่หากคดีใดพิพากษาก่อน คดีที่ยังมิได้พิพากษาก็ถือ เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ และไม่ถือเป็นฟ้องซ้ำเพราะขณะยื่นฟ้องศาลยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่ถือเป็นฟ้องซ้อนเพราะจำเลยฟ้องโจทก์ ไม่เป็นการต้องห้าม
2. คู่ความ ทั้งสองฝ่ายในคดีก่อนต้องเป็นคู่ความเดียวกัน กับในคดีหลังด้วย
3. เป็นเรื่องเดียวกันหมายถึง ประเด็นหรือข้อหาในคดีแรก ต้องเป็นประเด็นหรือข้อหาเดียวกันกับคดีหลัง
4. คดีอยู่ระหว่างพิจารณา หมายความว่าคดีนั้นศาลยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว โดยอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น หรือระหว่างการยื่นอุทธรณ์ ฎีกา ก็ถือว่าอยู่ในระหว่างการพิจารณา แต่ถ้าคดีแรกถึงที่สุดไปแล้ว โจทก์มาฟ้องจำเลยใหม่ก็ไม่เป็นฟ้องซ้อน แต่เป็นฟ้องซ้ำแทน

สรุป การดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ การฟ้องซ้ำ การฟ้องซ้อน ทั้งสามกรณีนี้ต้องห้ามตามกฎหมาย คู่ความไม่สามารถกระทำได้ และเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลสามารถยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง โดยคู่ความมิได้ยกขึ้นอ้างก็ตาม

